

www.strik

www.strik.rs

NASLOV ORIGINALA

Daisy Johnson
Everything Under

UREDNIKA

Ljubica Pupezin

Copyright © Daisy Johnson Ltd, 2018

Copyright © 2023. Štrik, za srpski jezik

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige
ne sme se umnožavati ni u kom obliku bez prethodne
dozvole izdavača ili vlasnika izdavačkih prava.

DEJZI DŽONSON

Ispod površine

PREVELA S ENGLSKOG

Jelena Filipović

Beograd, 2023

Sadržaj

PRVI DEO

Nedođija

<i>Kuća van grada</i>	15
<i>Potraga</i>	21
<i>Potraga</i>	27
<i>Kuća van grada</i>	39
<i>Kuća van grada</i>	50
<i>Sara</i>	54

DRUGI DEO

Stvari koje nestaju u noći

<i>Kuća van grada</i>	63
<i>Reka</i>	71
<i>Potraga</i>	75
<i>Reka</i>	79
<i>Potraga</i>	88
<i>Reka</i>	97
<i>Potraga</i>	103
<i>Reka</i>	117

TREĆI DEO

Vreme je ovde loše

<i>Kuća van grada</i>	127
<i>Potraga</i>	133
<i>Reka</i>	140
<i>Potraga</i>	144
<i>Reka</i>	150
<i>Potraga</i>	153

ČETVRTI DEO

Kuc-kuc, ima li koga?

<i>Kućica van grada</i>	163
<i>Reka</i>	167
<i>Potraga</i>	173
<i>Reka</i>	176
<i>Potraga</i>	181
<i>Reka</i>	185

PETI DEO

Mrtav čovek hoda šumom

<i>Kućica van grada</i>	191
<i>Reka</i>	192
<i>Potraga</i>	199
<i>Reka</i>	211
<i>Potraga</i>	220
<i>Reka</i>	225

ŠESTI DEO
Od krša stvoreno

<i>Reka</i>	235
<i>Potraga</i>	240
<i>Reka</i>	249
<i>Potraga</i>	253
<i>Reka</i>	259

SEDMI DEO

Bonak

<i>Reka</i>	263
<i>Kuća van grada</i>	270
<i>Sara</i>	273
<i>Reka</i>	281
<i>Potraga</i>	287

OSMI DEO

Počeci

<i>Kućica van grada</i>	295
<i>Kućica van grada</i>	304
Reči zahvalnosti	307

*Posvećeno mojim bakama,
Kristin i Sedar*

PRVI DEO

Nedođija

Mesta rođenja nam se vraćaju. Prerušena u migrene, stomačne tegobe, nesanicu. Zbog njih se povremeno budimo sa osećajem da tonemo, tražimo u mraku prekidač na noćnoj lampi, uvereni da je sve što smo do tada sagradili nestalo tokom noći. Postajemo stranci na sopstvenim mestima rođenja. Ne prepoznaju ni ona nas, ni mi njih. Ona su naša koštana srž, ugrađena su u nas. Kada bismo svoju kožu mogli da obučemo naopačke, s te druge, pogrešne strane videli bismo urezane mape. Mape koje nam pomažu da pronađemo put natrag. Ipak, na mojoj koži nema rukavca, železničkih šina niti brodova, na mojoj mapi si samo ti.

Kuća van grada

Čak i sada mi je teško da počnem. Jer tvoje sećanje nije prava linija već niz zbunjujućih krugova, davno iscrtanih, krugova koji polako blede. Povremeno osećam da bih mogla biti nasilna. Da si ti ona žena od pre šesnaest godina, mislim da bih i bila: batinama bih iz tebe izvukla istinu. Ali to više nije moguće. Previše si stara da bih išta iz tebe izvukla. Uspomene na trenutak zacakle kao staklo izlomljenih vinskih čaša u mraku i odmah potom nestaju.

Degenerativni proces je u toku. Zaboravljaš gde si ostavila cipele iako su ti na nogama. Pet ili šest puta dnevno zuriš u mene i pitaš me ko sam ili me teraš napolje, izlazi napolje! Hoćeš da znaš kako si dospela ovde, u moju kuću. Ja ti to neprestano ponavljam. Zaboravljaš svoje ime i gde je kupatilo. Počela sam da ostavljam čist veš u fioci u kuhinji, pored escajga. Kada otvorim frižider, zatičem tamo svoj laptop, telefon, daljinski za televizor. Zoveš me usred noći, a kada dotrčim do tebe, pitaš me šta tražim u tvojoj sobi. Nisi ti Gretel, kažeš mi. Moja ćerka Gretel je bila divlja i prelepa. Ti nisi ona.

Ima i jutara kada si sasvim sigurna i ko si ti i ko sam ja. Na radnu površinu izvlačiš gomilu namirnica i pripremaš fantastične gozbe za doručak, po četiri čena belog luka u svemu, što više sira, to bolje. Izdaješ mi naređenja dok radiš u kuhinji, teraš me da perem sudove ili prozore, za boga miloga. Tih dana propadanje stiže polako. Zaboravljaš tiganj na štednjaku i zagore ti palačinke, prepuniš sudoperu vodom i ona se prelije na pod, reč ti zapinje u ustima, grebe te dok uzaludno pokušavaš da je ispljuneš. Punim ti kadu i zajedno se penjemo uz stepenice. Ti kratkotrajni trenuci mira, gotovo nepodnošljivi.

Da mi je zaista stalo do tebe, smestila bih te u starački dom, za tvoje dobro. Cvetne zavese, obroci uvek u isto doba svakoga dana, osobe slične tebi. Stari ljudi su posebna vrsta. Da te još uvek zaista volim, ostavila bih te tamo gde si bila, ne bih te dovukla ovde gde su dani toliko kratki da je gotovo besmisleno o njima govoriti i gde beskonačno iskopavamo, ekshumiramo ono što je trebalo da ostane zakopano.

Povremeno nam se prikradu one stare reči i potpuno nas dotuku. Kao da se ništa nije desilo, kao da vreme nije učinilo svoje. Vratile smo se unazad, imam trinaest godina, a ti si moja užasna, divna, zastrašujuća majka. Živimo na brodu na reci i koristimo reči koje niko drugi ne poznaje. Imamo sopstveni jezik. Govoriš mi kako možeš da čuješ vodu koja žubori oko nas; ja ti odgovaram da smo daleko od bilo koje reke, ali da je ponekad i ja čujem. Kažeš mi da moram da izađem jer ti je potrebno malo

šššš vremena. Odgovaram ti da si rospijasmaračica na šta se ti ili užasno razbesniš ili smeješ do suza.

Jedne noći se budim jer ti vrištiš, strašno vrištiš. Spoplićem se po hodniku, kucam na tvoja vrata, palim svetlo. Sediš na uskom pomoćnom krevetu sa čaršavom navučenim do brade i jecaš otvorenih usta.

Šta se desilo? Šta ti je?

Gledaš me. Bonak je ovde, kažeš, i na trenutak – jer je noć i tek sam se probudila – osećam kako me preplavljuje talas panične mučnine. Otresam ga. Otvaram plakar i pokazujem ti da tamo nema ničega; pomažem ti da ustaneš i zajedno klečimo i virimo pod krevet, odlazimo do prozora i zurimo u mrak.

Ničega tamo nema. Nastavi da spavaš.

Ovde je, kažeš. Bonak je ovde.

Najveći deo vremena nepomično sediš u fotelji prekoputa mene. Ruke su ti prepune ekcema koji ranije nikada nisi imala i češeš se do krvi, sa iskeženim zubima. Pokušavam da učinim sve da ti bude udobno, ali – i eto, tako se prisećam pojedinosti u vezi s tobom – tebe uteha uznemirava. Odbijaš čaj kada ti ga donesem, nećeš da jedeš, jedva da uzmeš nekoliko gutljaja tečnosti. Udaraš me po ruci kada priđem da ti namestim jastuke. Ostavi ih, ne zamajavaj se, smiri se. I smirujem se. Sedim za malim drvenim stolom prekoputa tvoje fotelje i posmatram te i slušam te dok pričaš. Veoma si izdržljiva i uporna i u stanju da govoriš čitavu noć gotovo bez pauze.

Povremeno mi kažeš: idem u kupatilo, i ustaješ iz fotelje kao ožalošćeni od odra, rukama uklanjaš nevidljivu prašinu s pantalona koje sam ti pozajmila. Idem ja sada, kažeš mi i krećeš teškim korakom ka stepenicama, okrećeš se da me značajno pogledaš kao da mi kažeš da ne mogu da pođem s tobom, da to nije moja priča i da moram da sačekam da se vratiš. Na pola puta uz stepenice kažeš mi da svako mora da preuzme odgovornost za svoje greške, da s njima živi. Otvaram jednu od beležnica koje sam prethodno kupila i beležim sve čega mogu da se setim. Tvoje reči na hartiji izgledaju gotovo spokojno, nekako razoružano.

Razmišljala sam o tragu naših uspomena, da li zauvek ostaje isti ili se menja s vremenom, kako iznova oživljavamo uspomene. Da li su uspomene stamene kao kuće i stene, ili brzo propadaju i bivaju zamenjene, potisnute novima. Sve čega se sećamo jeste preneseno, više puta promišljeno, nikada ne odgovara stvarnosti. Ta pomisao me uznemirava, ispunjava strepnjom. Nikada neću zasigurno znati šta se desilo.

Kada si baš dobro, izvodim te napolje, u polja. Nekada je tu paslo stado ovaca, ali sada su polja prekrivena tankim vlasima trave kroz koje se providi zemlja, čvornovata brda izdižu se iznad rebara ravnice među kojima se provlači tanušan potok što izranja iz prašine i kotrlja se niz padinu. Na svakih nekoliko dana objavljujem da je

fizička aktivnost lek, posle čega se brzim korakom penjemo uz brdo, stižemo do vrha u znoju i bez daha, a zatim se spuštamo do potoka. Tek tada prestaješ da se žalíš. Čučiš pored vode i uranjaš šake u hladni vrtlog sve dok ne dodirneš kamenito dno. Ljudi koji rastu pored vode, reći ćeš mi jednog dana, različiti su od ostalih.

Kako to misliš? Ali ti ne odgovaraš, možda si već i zaboravila da si išta rekla. Ipak, ta misao mi se vrzma po glavi tokom jedne mirne noći. Razmišljam da smo svi uslovljeni pejzažem koji nam je pred očima, da o našim životima odlučuju brda i reke i drveće.

Obuzima te loše raspoloženje. Duriš se sve dok se ne smrkne, a potom preturaš po kući pokušavajući da pronađeš za piće nešto jače od vode. Gde je?, vičeš. Gde je šta? Ne objašnjavam ti da sam ispraznila sve kredence s pićem kada sam te prvi put pronašla pored reke i vratila te kući i odlučila da ćeš morati da živiš bez alkohola. Spremam ti tost koji ti s tanjira prevrćeš na pod. Pronalazim špil karata u jednoj fioci, a ti me posmatraš kao da sam ja poludela.

Ne znam o čemu govoriš, kažem. Šta želiš?

Ustaješ iz fotelje i upireš prstom. Primećujem da ti se ruke tresu od premora ili od besa. Ne mogu samo ja uvek jebeno biti na redu, kažeš mi. Već sam ti dovoljno ispričala. Sve sam ti ispričala. Sve te bljuvotine o sebi. Otvorenim dlanom tapkaš sedalni deo fotelje. Sada je na tebe red.

U redu. Šta bi želela da znaš? Sedam u fotelju. Odašilje toplotu koja je zaostala za tobom. Ti se šćućuriš pored zida, preko dlanova navlačiš rukave uvoštene jakne koju si navikla da nosiš po kući.

Ispričaj mi kako si me našla, kažeš.

Zabacujem glavu, stežem šake toliko čvrsto da osećam kako mi krv pulsira. Činjenicu da me to pitaš prihvatam gotovo kao olakšanje.

Ovo je tvoja priča – pomalo laž, pomalo izmišljotina – i ovo je priča o muškarcu koji nije moj otac i o Markusu, koji je, da odatle krenemo, zapravo Margo – i prepuna je glasina, nagađanja, ali konačno – i to je najstrašnije od svega – ovo je moja priča. Polazem pravo na ovaj početak. Evo kako sam te, pre mesec dana, pronašla.

